

A DORLING KINDERSLEY BOOK
www.dk.com

Original title: Music, The Definitive Visual History
Copyright © 2013 Dorling Kindersley Limited
Translation © Wanda Dobrovská, Petr Mikeš,
Květa Palowská, Markéta Schubertová, 2014

First published in Great Britain in 2013
by Dorling Kindersley Limited
80 Strand, London WC2R 0RL
Penguin Group (UK)

Z anglického originálu Music, The Definitive Visual History,
vydaného nakladatelstvem Dorling Kindersley Limited v Londýně v roce 2013,
přeložili Wanda Dobrovská, Petr Mikeš, Květa Palowská, Markéta Schubertová

Obálku zhotovila Jana Šťastná
Redigovala Alena Jakoubková
Odpovědná redaktorka Jitka Zykánová
Technický redaktor Jiří Staněk
Počet stran 400

Vydala Euromedia Group, k. s. – Knižní klub
Nádražní 32, 150 00 Praha 5
v roce 2014 jako svou 7460. publikaci
Sazba TypoText, s. r. o., Praha
Tisk TBB, a. s., Banská Bystrica
Vydání první

ISBN 978-80-242-4652-9

Naše knihy na trh dodává Euromedia – knižní distribuce
Nádražní 32, 150 00 Praha 5
Zelená linka: 800 103 203
Tel.: 296 536 111
Fax: 296 536 246
objednavky-vo@euromedia.cz

Knihy lze zakoupit v internetovém knihkupectví www.bux.cz

OBSAH

1

RANÉ ZAČÁTKY

60 000 př. n. l.–500 n. l. 10

Úvod a časová osa 12

Člověk, tvůrce hudby 14

Kdysi si lidé předávali historii a mýty prostřednictvím hudby.

Kolébka hudby 16

Hudebníci bavi dvořany a velebí bohy v Mezopotámii, v Egyptě, v Indii, a v Číně.

Pohledem filozofů 18

Pro řecké filozofy představovala hudba a matematika klíčové pojmy k pochopení vesmíru.

Mýtus a tragédie 20

Ve starém Řecku jsou pořádány hudební a dramatické soutěže.

■ STAROVĚKÉ NÁSTROJE 22

Zvuk trubky 24

Hudba vede římské oddíly do boje, zpřijemňuje hostiny a doplňuje obřady.

2

HUDBA VE STŘEDOVĚKU

500–1400 26

Úvod a časová osa 28

Duchovní zpěvy 30

V evropských katedrálách a kláštřech se rodí chorál, mody a raná notace.

Pěvci a trubadúři 32

Pouliční baviči a dvorští hudebníci zpívají písně o neopětované lásce i z oblasti politické satiry.

■ STŘEDOVĚKÉ NÁSTROJE 34

Psaní melodie 36

Guido z Arezza vytváří čtyřlínkovou osnovu, aby si mniši lépe zapamatovali melodie.

Čítara a lyra, pozoun a šalmaj 38

Ve středověké společnosti doprovází hudba tanec, hostiny a liturgická dramata.

Islámská hudba 40

V Číně, Africe, Španělsku a na Středním východě se rozvíjejí rozmanité hudební tradice.

■ ISLÁMSKÉ NÁSTROJE 42

Hudba ve starověké Číně 44

Hudba hraje významnou roli od vojenských a oficiálních slavností po chrámy a čajovny.

Více hlasů 46

Přesná hudební notace připravila půdu mnohovrstevnaté, složité hudbě pro více partů.

3

RENASANCE A REFORMACE

1400–1600 48

Úvod a časová osa 50

Písně lásky 52

Nový polyfonický styl ovlivňuje místní tradice ve Francii, v Německu a v Itálii.

Noty jdou do tisku

Nové tiskařské techniky umožnily širokou dostupnost hudebnin.

Rozkvět instrumentální hudby

Tisk vede k poptávce po nových skladbách a objevují se složitější díla.

■ Církevní reforma

Kongregace přestaly tiše naslouchat mším v latině a začaly zpívat vlastním jazykem.

■ GIOVANNI PIERLUIGI DA PALESTRINA

Zlatý věk loutny

V 16. století se loutna stává oblíbenou jako sólový i doprovodný nástroj.

■ LOUTNA

Madrigal

Skladatelé se chopili italských sonetů o lásce a prohe a vkládali do hudby emoce.

■ SKUPINOVÉ NÁSTROJE

Iberský rozkvět

S příchodem různých vlivů vzkvétá duchovní hudba ve Španělsku a jeho koloniích.

Benátské Glorie

Skladatelé se předhánějí v dodávání skladeb pro četné benátské oficiální příležitosti.

4

BAROKNÍ DUCH

1600–1750

Úvod a časová osa

Barokní styl

Objevuje se výrazný, působivý nový styl.

Noty jdou do tisku

Nové tiskařské techniky umožnily širokou dostupnost hudebnin.

Rozkvět instrumentální hudby

Tisk vede k poptávce po nových skladbách a objevují se složitější díla.

Církevní reforma

Kongregace přestaly tiše naslouchat mším v latině a začaly zpívat vlastním jazykem.

■ GIOVANNI PIERLUIGI DA PALESTRINA

Zlatý věk loutny

V 16. století se loutna stává oblíbenou jako sólový i doprovodný nástroj.

■ LOUTNA

Madrigal

Skladatelé se chopili italských sonetů o lásce a prohře a vkládali do hudby emoce.

■ SKUPINOVÉ NÁSTROJE

Iberský rozkvět

S příchodem různých vlivů vzkvétá duchovní hudba ve Španělsku a jeho koloniích.

Benátské Glorie

Skladatelé se předhánějí v dodávání skladeb pro četné benátské oficiální příležitosti.

4

BAROKNÍ DUCH

1600–1750

Úvod a časová osa

Barokní styl

Objevuje se výrazný, působivý nový styl.

54 **Zrod opery**
Intelektuálové a hudebníci ve Florencii spojují příběhy z mytologie a historie s hudbou a vytvářejí základy pro operu.

56 **Oratoria a kantáty**
Itálii se objevují nové písňové styly – oratoria, biblické příběhy upravené na zpívaná dramata, a dramatické světské písně zvané kantáty.

58 **Patroni a skladatelé**
Evropští monarchové a šlechtické rodiny štědrě podporují umění.

■ HOUSLE

■ ANTONIO STRADIVARI

■ STRUNNÉ NÁSTROJE

■ ANTONIO VIVALDI

Anglická hudební obroda

Hudba, za Olivera Cromwella utlačovaná, prožívá za krále Karla II. návrat a sborům a opeře se daří.

■ HENRY PURCELL

■ VARHANY

Kontrapunkt a fuga

Skladatelé splétají různé prameny hudby a vzniká složitý harmonický celek.

■ JOHANN SEBASTIAN BACH

Sonáty, suity a předehry

Instrumentální hudba se těší vzrůstající oblibě a rozvíjejí se nové formy pro menší uskupení.

■ KLÁVESOVÉ NÁSTROJE

Mistři kláves

S rozvojem klávesových nástrojů tvoří skladatelé technicky náročnější díla.

■ GEORG FRIEDRICH HÄNDEL

Japonské divadlo

Instrumentalisté a sbor doprovázejí herce nebo loutky při jevištních představeních.

80 **5**

KLASICISMUS

1750–1820 114

Úvod a časová osa 116

86 **Nová jasnost**

Skladatelé začínají dávat přednost jasným a vyrovnaným vyjádřením.

90 **Orchestr**

Vévoda z Mannheimu touží založit největší orchestr v Evropě. Ten proslul technikou a působivými efekty.

92 **Sonáta**

Nová střední třída má v oblíbě elegantní skladby pro sólistu a klávesový nástroj.

96 **■ DŘEVĚNÉ DECHOVÉ NÁSTROJE** 124

98 **Symfonie**

Haydnovy, Mozartovy, Beethovenovy a Schubertovy novoty mění symfonii.

100 **■ JOSEPH HAYDN** 128

102 **Hraní v kruhu přátel**

Volné chvíle naplněné komorní hudbou jsou v rakouských domech velmi ceněné.

104 **Věk rozumu**

Osvícené principy logiky, struktury a jasnosti podněcují k novému stylu skladby.

106 **Ke slovu přichází opera**

Skladatelé se snaží operu zlidštit, dřívější formálnost nechávají stranou a zaměřují se na dramatickosti emocí jednotlivých postav.

108 **Sborová hudba**

Sbory začínají zpívat v koncertních halách. Skladatelé objevují dramatický potenciál duchovních textů.

138 **■ WOLFGANG AMADEUS MOZART**

140 **Koncert**

Spojení sólisty a orchestru se stává oblíbenou a trvalou podobou vystoupení.

142 **■ PIANO**

144 **■ LUDWIG VAN BEETHOVEN**

146 **Česká rapsodie**

V 18. a 19. století se Praha stává centrem hudebního dění.

6

NÁRODNÍ HUDBA A ROMANTISMUS

1820–1910 148

Úvod a časová osa 150

152 **Beethovenova pozdní díla**

Beethoven tvoří díla plná neklidné vášně.

154 **Věk písně**

Skladatelé přizpůsobují poezii hudbě, jejich texty evokují rytmy a harmonii.

156 **■ FRANZ SCHUBERT**

158 **Literární souvislosti**

Mýty, legendy a literatura inspirovaly vznik romantických oper, písní a programní hudby.

160 **Expresivní klavír**

V evropských salonech přicházejí do módy brilantní hudební miniatury pro klavíry.

162 **Virtuosové**

Paganini na housle a Liszt na piano oslňují obecenstvo svou technikou a stylem.

■ AKUSTICKÁ KYTARA	286	Hitmakeři	318	Hudba jde do popu	350	SLOVNÍČEK	378
Hlas jako satén		Brill Building v New Yorku hostí tucty skladatelů písní, kteří určují zvuk éry popu.	288	Na vrcholu žebříčků	352	REJSTRÍK	386
Mikrofon umožňuje měkký a svůdný styl Binga Crosbyho a Franka Sinatry.		Zvuky soulu		Udělení hudebních cen, žebříčky a hudební televize pomáhají tvořit měřítko.		PODĚKOVÁNÍ	397
Filmová hudba	290	Citliví, osobití a političtí souloví zpěváci míří z kostelů do žebříčků hitů.	290	Disco Inferno	354	KONZULTANT	
Hollywoodští režiséři najímají skladatele, aby psali původní filmové melodie.		Protestsongy	292	Diskžokejové s novými triky udržují posluchače v napětí zesíleným tempem diska 70. let.	356	Robert Ziegler řídí symfonické orchestry po celé Velké Británii i ve Spojených státech a na Dálném východě. Je též autorem původních soundtracků k filmům <i>There Will Be Blood</i> , <i>The Hobbit</i> , <i>Sense and Sensibility</i> a dalších. Pro DK napsal knihu <i>Great Musicians</i> a je také oceňovaným komentátorem v televizi a rádiu BBC.	
Hollywoodské muzikály	292	V Americe i v Evropě hudebníci jako Bob Dylan, Joan Baezová a Mercedes Sosa odpovídají na občanské nepokoje.	292	Punková exploze	358	AUTOŘI	
Po první světové válce a Velké krizi muzikály zajišťují únik zpěvem, tancem a romancí.		Beatlemánie	294	Hlasitě a bezohledně skupiny Ramones a Sex Pistols napadají popové konvence.	360	Ian Blenkinsop	
Jeden hlas	294	Čtyři mladíci z Liverpoolu vezmou svět útokem v šedesátých letech s řadou písní, které sami tvoří.	294	Alternativní rock	362	Kiku Dayová	
Zpěváci pozvedají své hlasy v boji za občanská práva.		■ JOHN LENNON	296	Vlna nových nezávislých nahrávacích společností vyrůstá v 80. letech a dělá revoluci.	364	Reg Grant	
Indonéská hudba	296		296	Znovuzrození muzikálu	366	Malcolm Hayes	
Indonésie je domovem pro orchestry gamelanu. Odlišný styl se vyvíjí na Bali a na Jávě.		Blues rock	298	Skladatelé muzikálů hledají novou inspiraci v popu a rocku a vytvářejí dlouhé šňůry hitových turné.	368	Keith Howard	
■ GAMELAN		V Británii blues nadšeně přejímají Rolling Stones a Fleetwood Mac.	298	Japonská populární hudba	370	Chris Ingham	
Polynéská hudba	300	Heavy rock	300	Japonská pop-kultura se rozpíná od J-pop idolů až po vokaloidy.	372	Nick Kimberley	
Po řadu let havajská hudba vstřebává prvky z hymnů, jódlování a ragtimu.		Led Zeppelin, Alice Cooper a Kiss zesilují a zvýrazňují zvuk skupin.	300	Africká hudba	374	Tess Knightonová	
Keľtská hudba	302	■ ELEKTRICKÁ KYTARA	302	Hudebníci z celého kontinentu nacházejí nové publikum díky panafrickým a západním fúzím a politickým textům.	376	Jenny McCallumová	
Tradiční hudba z částí Británie, Irska, Francie a Španělska se oživuje.		Jazz rock	304	Někteří jazzoví hudebníci hrají elektricky a řada rockových, R&Bluesových hudebníků adoptuje jazzový styl.	378	Matt Milton	
Touha a fado	304	Elektronický rock	306	V 70. letech rockové skupiny začínají experimentovat se syntezátory.	380	Chris Moss	
Hudba s rysy lidové hudby a se znaky melancholie, touhy a městského života v Lisabonu.		■ DAVID BOWIE	306	Rágy a tály	382	Joe Staines	
Jasná světla, blues velkoměsta	306		306	Hlas, bubny a sitár hrají hypnotické rytmy a složité melodie v indické hudbě.	384	Susan Sturrocková	
Afroameričtí hudebníci se shromažďovali v Chicagu, kde elektrické kytary a nahrávací studia transformovaly blues jihu.		INDICKÉ NÁSTROJE	308	Hudební festivaly	386	Oliver Tims	
■ HARMONIKA			308	Od Woodstocku do Glastonbury se festivaly stávají poutními místy pro mladé fanoušky.	388	Greg Ward	
Rhythm and Blues	310	Zvuk Nashvilleu	312	S hvězdami jako Dolly Partonová a Loretta Lynnová se country stává úspěšným žánrem.	390		
Ve čtyřicátých a padesátých letech afroameričtí hudebníci dominují na americkém trhu s novým stylem hudby.		Reggae	314	Reggae z Jamaiky s dunivou basou rozšíří Bob Marley a další po celém světě.	392		
Elektrifikovaný zvuk	312		312		394		
Když se kytary a klávesy začaly zapojovat do elektřiny, vznikl nový zvuk a styl.			314		396		
Vznik rokenrolu	314		314		398		
Elvis Presley, Buddy Holly a Eddie Cochran mají výbušný vliv na publikum náctiletých.			316		400		
■ ELVIS PRESLEY	316		316		402		

